

وانه‌ی کوردی

تاییه‌ته به فیّرکاری زمانی کوردی

(پینووسی عه‌ره‌بی و لاتین)

آموزش زبان کوردی

مه‌نسور ره‌همانی

سرشناسه: رحمانی، منصور، ۱۳۵۲ -

عنوان و نام پدیدآور: وانه‌ی کوردی تاییه‌ته به فیرکاری زمانی کوردی (رینووسی عه‌ره‌بی و لاتین): آموزش زبان کردی/ مه‌نسور ره‌حمانی.

مشخصات نشر: سنندج: په‌رتووک، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۹۱ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۰۴-۴۷-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: فارسی- کردی.

یادداشت: چاپ قبلی: پانیز، ۱۳۹۵.

عنوان دیگر: آموزش زبان کردی.

موضوع: کردی -- دستور، Kurdish language -- Grammar

کردی -- خودآموز، Kurdish language -- Self - instruction

رده بندی کنگره: PIR۳۲۵۶

رده بندی دیویی: ۴۹۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۶۶۹۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیفا

په‌رتووک

وانه‌ی کوردی

نووسەر: مه‌نسور ره‌حمانی

بلاوکه: په‌رتووک

نۆره‌ی چاپ: شه‌شه‌م (یه‌که‌م بلاوکه، ۱۴۰۰)

نه‌ژمار: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۰۴-۴۷-۹

ناوه‌ندی بلاوکردنه‌وه: سنه، پاساژی عیزه‌تی، کتییی میدیا

+۹۸-۸۷-۳۳۱۲۸۳۲۷

 nashrpartook

ئاۋەزۈك (فهرست)

- ۹ - پېشەكى (مقدمه)
- ۱۱ - تفاوت‌های الفبایی فارسی و کردی
- ۱۷ - خستەى به‌راوردکاری ئەلفوبیى فارسی و کوردی (جدول مقایسه‌ی الفبای فارسی و کردی)
- ۱۸ - مصوت و صامت در زبان کردی
- خستەى ئەلفوبیى کوردی، سۆزانی سەملێمانی، بە شیوەى عەرەبى (جدول الفبای کردی
 ۲۰ (سورانی سلیمانیه) به شیوه‌ی عربی)
- رېتنوسی په‌کگرتووی کوردی (شیوه‌ی معیار املانویسی در زبان کردی)
- ۳۰ - خستەى رېتنوسی په‌کگرتووی کوردی (جدول معیار املانویسی در زبان کردی)
- ۳۳ - نمونەى وێژەى کوردی (نمونه‌ی ادب کردی)
- ۳۳ - بێسارانی
- ۳۴ - ئەحمەدى خانى
- ۳۶ - نەالى
- ۳۷ - مەولەوى
- ۴۰ - حاجى قادى كۆزى
- ۴۱ - مەستورەى نەردەلان
- ۴۳ - مەحوى
- ۴۴ - فایەق بێكەس
- ۴۶ - پیرەمێرد
- ۴۷ - گۆزان
- ۴۹ - قەانع
- ۵۰ - هەمین
- ۵۲ - ئەحمەد هەسەردى
- ۵۴ - شەیعەى مامۆستا
- ۵۵ - نمونەى وەرگێران به کوردی (نمونه‌ی ترجمه به کردی)

- ۵۵ - سوره فاتحه (سورته‌ی فاتحه)
- ۵۶ - دیباجه‌ی گلستان (پیشه‌کی گلستان)
- ۵۷ - دو رباعی از خیام (دو چوارینه له خیام)
- ۵۸ - سهره‌خیزی زمانی کوردی و جیساوازی له گهل فارسی (مستقل بودن زبان کردی و تفاوت آن با فارسی)
- ۵۸ - چهند نمونه‌ی جیساوازی زمانی فارسی و کوردی له بواری وچناسیه‌وه (phonology) (نمونه‌ی تفاوت‌های زبان فارسی و کوردی از نظر واج‌شناسی)
- ۵۸ - نمونه‌ی جیساوازی ریزمانی (نمونه‌ی تفاوت دستوری)
- ۵۹ - نمونه‌ی جیساوازی له بواری واثاناسیه‌وه (semantic) (نمونه‌ی تفاوت از نظر معنی‌شناسی)
- ۶۰ - دیالکتیکه‌کانی زمانی کوردی (گوش‌های زبان کردی)
- ۶۰ - دیالکتیک (گوش)
- ۶۰ - زاراره (لهجه)
- ۶۰ - کوردی باکور (کومانجی)
- ۶۰ - کوردی ناوه‌راست (سۆزانی)
- ۶۱ - کوردی باشور
- ۶۱ - هه‌ورامی زازایی
- ۶۲ - زمانی پی‌وه (زبان معیار)
- ۶۲ - چون دیالکتیک هه‌له‌بۆزدریت و ده‌بیته زمانی پی‌وه
- ۶۴ - تاریکی کورت له سه‌ر ریزمان: (نگاهی گذرا به دستور زبان)
- ۶۴ - رسته (جمله)
- ۶۴ - فرمان (فعل)
- ۶۵ - ناو (اسم)
- ۶۶ - جیناو (ضمیر)
- ۶۶ - ناوه‌لناو (صفت)
- ۶۶ - چارگ (مصدر)
- ۶۷ - ناوه‌لقرمان (قید)

- ۶۷ کارا (فاعل) -
- ۶۷ بدرکار (مفعول) -
- ۶۷ تەواوکەر (متمم) -
- ۶۷ نامرازی پەيوەندی (حرف ربط) -
- ۶۸ نمونەى پەندى پيشينييان (ضرب المثل) -
- ۷۰ نارى چەند نەخۆشى بە زمانى كوردى (نام چند بیماری به زبان کردی) -
- ۷۰ نارى مانگە كوردیەكان لە دیالێكتى سۆرانى و كرمانجى (نام ماهای کردی در گویش‌های سورانی و کرمانجی) -
- ۷۱ ئە لڤویتی لاتین Elŭbêy latîn (القباى لاتین) -
- ۷۶ خستى ئە لڤویتی لاتین Xiştey Elŭbêy latîn (جدول القباى لاتین) -
- ۷۸ نمونەى دەق بە ئە لڤویتی لاتین (نمونەى متن بە القباى لاتین) -
- ۷۸ غولامەزا نەركەوازی Xuiam řeza erkewazî -
- ۷۹ دایکەم (شیر) Dayikim -
- ۸۰ مامۆستا (شیر) Mamosta -
- ۸۱ حەریق Hêriq -
- ۸۲ نمونەى ناخافت بە دیالێكتى كرمانجى (نمونەى مکالمه در گویش کرمانجی) -
- ۸۳ سەد وشەى لاتین بۆ راھاتن Sed wişey latîn bo řahatin (صدواژه‌ی لاتین برای تمرین) -
- ۸۶ پروونکردنەوى چەند دەستەواژە (شرح چند اصطلاح) -
- ۸۶ دەنگناسى Phonetics -
- ۸۶ واچناسى phonology -
- ۸۶ دەنگ phone -
- ۸۶ واچ (فونیم) phoneme -
- ۸۷ برپە syllable لە زمانى كوردیدا (هجا در زبان کردی) -
- ۸۹ سەرچاوەكان (منابع) -

پیشہ کی (مقدمہ)

زبان اصلی ترین و مهم ترین نشانی ہر
فرہنگ است۔ یکی از شیوہ های حفظ زبان
تبدیل آن بہ نوشتار است۔ خواندن و نوشتن
بہ ہر زبانی موجب توسعہ و ماندگاری آن
زبان می گردد۔ کردہا در حال حاضر برای
نوشتار از دو گونه الفبا بہرہ می گیرند:

۱- الفبای کردی بہ شیوہی عربی

مانند: حروف ا، ب، ت، ...، کردہای ایران و
عراق برای نوشتار از این الفبا استفادہ
می کنند۔ الفبای زبان فارسی نیز از عربی
گرفته شدہ است۔

۲- الفبای کردی بہ شیوہی لاتین

مانند حروف A, B, C, ... کہ بیشتر در
کردی کرمانجی شمالی کاربرد دارد۔ تمامی
کشورہای اروپایی و آمریکایی در نوشتار
از الفبای لاتین استفادہ می نمایند۔

الفبای سریلی نیز یکی از الفبائیی است کہ
مورد استفادہی کردہای اتحاد جماہیر
شوروی سابق بودہ است کہ در حال حاضر
رو بہ فراموشی است و الفبای لاتین جانشین
آن می گردد۔

زمان سہرہ کیتین و گرینگتین
نیشانی ہر فہرہ نگیکہ۔ یہ کی لہ
گرینگتین شیوہ کانی پاراستنی زمان
نہوہیہ کہ بیٹہ زمانی نووسین۔
خویندن و نووسین بہ ہر زمانیک
نہ بیٹہ ہوی گہشہ و مانہوہی نہو
زمانہ۔ کورد ہہنووکہ بۆ نووسین لہ دوو
جۆر نہلفویئ کہ لک و ہر دہ گری:

۱- نہلفویئ کردی بہ شیوہی عربی

وہ کوو: پیتہ کانی ا، ب، ت، ...، کوردہ کانی
نیران و عیراق بۆ نووسین لہ نہلفویئ کہ لک
و ہر دہ گرن۔ نہلفویئ زمانی فارسی لہ
عربہی و ہر گیرا وہ۔

۲- نہلفویئ کردی بہ شیوہی لاتین

وہ کوو: پیتہ کانی A, B, C, ... کہ زۆرتہ لہ
کوردی کرمانجی باکور بہ کار نہ ہینریت۔
ہہ موو زمانہ کانی ولاتانی نہوروپا و
نہ مریکا بۆ نووسین لہ نہلفویئ لاتین کہ لک
و ہر دہ گرن۔

نہلفویئ «سیریلی»یش یہ کی لہو
نہلفویئانہیہ کہ لہ لایان کوردہ کانی
یہ کیہتی سۆفیہتی جارائہوہ کہ لکی لی
و ہر دہ گیرا کہ ہہنووکہ خہریکہ پشت گوی
نہ خری و نہلفویئ لاتین جینگای نہو
دہ گرتہ وہ۔

مقایسه، یکی از روش‌های خوب یادگیری است و به دلیل این که کردهای باسواد ایران با زبان فارسی به خوبی آشنا هستند، مخاطب این کتاب بیشتر شامل کردهای ایران و یا کردهایی است که با زبان و نوشتار فارسی آشنا هستند.

به دلیل این که کردها تاکنون امکان اجرای تصمیم واحدی برای یکسان کردن و نوشتن با یک نوع الفبا را نداشته‌اند و در این عرصه نیز هر دو الفبای عربی و لاتین طوفداران و علاقتمندان خود را داراست و هم‌چنین به دلیل این که بخش اعظمی از کردها (گویش کردی شمال) برای نوشتن از الفبای لاتین بهره می‌گیرند، بخش دوم کتاب به چگونگی نوشتن به الفبای لاتین اختصاص یافته است. در پایان امیدوارم توانسته باشم شمع کوچکی را در قلب افق درخشان زبان کردی روشن نموده باشم و خواننده‌ی گرمی نیز از این کتاب بهره‌مند گردد.

به‌راوه‌ردکاری، یه‌کێ له شیوه‌گه‌لی باش بۆ فێربوونه و به هۆی نه‌وه‌ی که کوردانی خۆبێنده‌واری نێران له‌گه‌ڵ زمانی فارسی ناشنایه‌تی باشیان هه‌یه، به‌رده‌نگی نه‌م په‌رتووکه زۆرتتر کوردانی نێران و نه‌و کوردانه‌یه که له‌گه‌ڵ فارسی و نووسین به‌م زمانه ناشنایه‌تیان هه‌یه.

به هۆی نه‌وه‌ی که تا نێستا نه‌و هه‌له نه‌په‌خساره که کورد بته‌وانی بریاری یه‌کلایه‌کردنه‌وه‌ی نووسین به یه‌ک جوژه نه‌لفوویی بدات و له‌م گۆشه‌یه‌شه‌دا هه‌ردوو نه‌لفوویی عه‌ره‌بی و لاتین لایه‌نگه‌ری هۆگری خۆیان هه‌یه و هه‌روه‌ها به هۆی نه‌وه‌ی که به‌شیکێ گه‌وره‌ی کورد (دیالیکتی کوردی باکوور) بۆ نووسین له نه‌لفوویی لاتین که‌لێک وه‌رنه‌گرن، به‌شی دووه‌می نه‌م په‌رتووکه ته‌رخانه‌ کراره به‌ چۆنیه‌تی نووسین به نه‌لفوویی لاتین. له‌ کۆتاییدا هیوادارم توانیبێتم مۆمیکێ بجووکم له‌ دژی ناسۆی پرشنگذاری زمانی کوردی داگیرساندیبێت و خۆنه‌ری هیواش له‌م په‌رتووکه که‌لکی باش وه‌ربگرێ.

مه‌نسور ره‌همانی ۱۳۸۶ه‌تاوی